

Motion till riksdagen

1989/90:Ub59

av Margareta Fogelberg och Ingela Mårtensson

(båda fp)

med anledning av prop. 1989/90:90 om forskning

Det konstnärliga området har varit en i högskolesystemet integrerad del sedan 1977. Den avancerade verksamhet för utveckling, förnyelse och framtagande av ny kunskap som i den övriga högskoleverksamheten hänförs till begreppet forskning har här etiketterats som konstnärligt utvecklingsarbete.

I alla sammanhang har det gjorts klart att konstnärligt utvecklingsarbete motsvarar forskning. I ett avseende kvarstår emellertid en väsentlig skillnad. Det fakultetsbegrepp som finns för övriga områden har förvägrats det konstnärliga. Detta orsakar en mängd organisatoriska problem som samfällt leder till att det konstnärliga området i realiteten inte jämföras med de övriga. Bl.a. kan en organisation med gemensamma nämnder för den grundläggande utbildningen och "forskningen" inte åstadkommas, motsvarigheten till forskarutbildning och därtill hörande examenssystem är svår att få till stånd, arvodestjänster som forskare, utbildningsbidrag, doktorandtjänster m.m. gäller inte detta område.

Flera av exemplen har nära samband med ekonomiska frågor. Det konstnärliga utvecklingsarbetet har inte tillförts resurser av tillräckligt omfattning som gäller fakulteterna. Det är därför nödvändigt att skapa den organisatoriska ram som gör det möjligt att även ekonomiskt jämföra det konstnärliga utvecklingsarbetet med forskning.

Vid de konstnärliga högskoleutbildningarna har under senare år diskuterats lämplig ledningsorganisation och vid Göteborgs Universitet har Fotohögskolan, Konsthögskolan Valand, Högskolan för Design och Konsthantverk, Musikhögskolan samt Teater- och Operahögskolan utrett fakultetsfrågan på uppdrag av nämnden för konstnärligt utvecklingsarbete (NKU). Utredningen poängterade det gemensamma och likartade behovet av konstnärligt utvecklingsarbete och att utbildningarna har olika behov av forskningsanknytning, forskning (i traditionell mening) och forskarutbildning. Skillnaderna belyses genom begreppen "fri konst" och "tillämpad konst". Enighet i sakfrågan, om inrättandet av en fakultet, är fortfarande stor, även om det funnits olika uppfattningar vad gäller inrättandet av nämnd inom fakulteten: fakultetsnämnd, utbildnings- och forskningsnämnd eller annat organ.

Utredningen lades till det underlag som UHÄ hade att arbeta med i samband med utredningen om organisation och medelsfördelning inom området konstnärligt utvecklingsarbete. UHÄ framlade därefter ett förslag om att fakultetsbegreppet skulle etableras för konstnärligt utvecklingsarbete och att

en fakultetsorganisation skulle kunna inrättas vid en konstnärlig högskoleenhet, om så önskas.

Vid de konstnärliga utbildningarna vid Göteborgs Universitet såg alla fram emot fakultetsbildningen med stor entusiasm och hade god anledning tro att UHÄ:s förslag skulle föreläggas riksdagen i budgetpropositionen 1989.

Med stor förvåning tog vi del av statsrådets kommentar: "Jag är dock inte beredd att tillstyrka inrättandet av konstnärliga fakulteter. Fakultetsorganisationen har utvecklats för att passa universitetens arbete inom forskning och forskarutbildning. Det konstnärliga utvecklingsarbetet bör få möjlighet att utveckla egna traditioner." I stället förordades en organisation för planering och medelstillelse som var "bättre anpassad" för konstnärligt utvecklingsarbete. Denna fullständigt grundlösa slutsats framstår som lika märklig i dag. De närmast berörda förväntades inte veta särskilt mycket om sin egen verksamhet.

För att behandla problem inom exempelvis designområdet räcker det självfallet inte med att kunna utöva sin konst – att kunna gestalta något. Det finns sådant man måste förstå, sådant man måste söka förklaringar till och sådant man måste kunna tillämpa. Det är bl.a. här forskningsbehovet blottläggs och det är här behovet av begrepps- och teoribildning och ämnesutveckling blir synligt. Det finns alltså ämnesspecifikt gods inom de konstnärliga områdena som inte kan utvecklas enbart med hjälp av "konstnärliga utvecklingsarbeten". Däremot kan noggrant definierade FoU- och konstnärliga utvecklingsverksamheter mycket väl ge stöd åt varandra genom gränsöverskridanden. Här ligger den spännande utmaningen som vore väl värd att pröva.

I dag haltar kunskapsupbyggnaden kraftigt, och det är nödvändigt att man framgent kan ägna sig såväl åt vetenskaplig tillväxt som åt konstnärlig förnyelse. Först då kan det bli tal om kvalitet i sammanhanget och först då kan kunskapsupbyggnaden realiseras.

När det gäller påbyggnadsutbildningen har NKU i den tidigare nämnda utredningen föreslagit en forskarutbildning på "lic-nivå". Behovet av sådan utbildning är mycket stort. Studenterna tvingas i dag att skriva in sig på institutioner inom helt andra fakultetsområden, och det orsakar flera problem. Sammanfattningsvis vill vi understryka att de konstnärliga utbildningarna är i stort behov av såväl forskning som konstnärligt utvecklingsarbete och att fakultetsbildningen med lämplig ledningsorganisation är en förutsättning för att få en fungerande bas för verksamheten.

Det är hög tid att bli kvitt vanföreställningen om att kunskapsinhämtande på det konstnärliga området skulle vara något mycket fritt och ogripbart, fjärran från "verkliga" kunskaper. Den fakultetsorganisation som utvecklats för att passa universitetens arbete inom forskning och forskarutbildning äger samma relevans för konstnärliga utbildningar med behov av forskning och forskarutbildning.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs
att riksdagen i enlighet med av UHÄ tidigare framlagt förslag be-

slutar att fakultetsbegreppet etableras inom det konstnärliga området samt att stöd för detta ges genom författningsändringar, vilket innebär att konstnärlig fakultet skall kunna finnas vid högskoleenhet med konstnärlig utbildning efter beslut av regeringen.

Mot. 1989/90
Ub59

Stockholm den 20 mars 1990

Margareta Fogelberg (fp)

Ingela Mårtensson (fp)